

אמור מעתה: פרס ישראל לצדיקות פוליטית

אין שום צורך במנגנון שמאפשר לשרת החינוך להתערב בשיקולים המקצועיים של ועדת פרס ישראל. הסמכות למנוע מפרופ' עודד גולדרייך את הפרס בכלל לא אמורה להימצא על שולחנה

החלטת שרת החינוך, יפעת שאשא-ביטון, למנוע מפרופ' עודד גולדרייך את פרס ישראל מצטיירת כניסיון להטיל פיקוח על החשיבה במדינה נאורה ודמוקרטית והופכת את פרס ישראל לכזה הנגוע בשיקולים פוליטיים צרים ומקוממים. הצהרתו של גולדרייך כי אינו תומך ב-BDS ניתנה גם לבקשת יו"ר ועדת הפרס וגם בתצהיר לבית המשפט.

התעלמות שאשא-ביטון, בדומה לקודמה בתפקיד, יואב גלנט, מהצהרתו תמוהה ומעידה על חוסר הגינות. הבעיה העיקרית בהתנהלותו של גולדרייך נוגעת לחתימתו על העצומה שקוראת לאיחוד האירופי להחרים את אוניברסיטת אריאל בשומרון. את העובדה הפשוטה הזאת הוא מנסה לטשטש במקום להודות בה ולהיאבק עליה, ואף-על-פי-כן אין לשלול ממנו את הפרס.

שוחחתי עם גולדרייך השבוע. אפשר לאהוב את דעותיו ואפשר להסתייג מהן, אבל אי אפשר שלא להתרשם שמדובר בפטריוט החרד לעתיד המדינה. אין שום יסוד לקביעה שהוא שולל את קיומה ואין להפוך אותו לאויב העם. מותר לאדם להתנגד לקיומה של אוניברסיטה בשטחים שישראל עצמה הגדירה כשטחים כבושים ומעולם לא החילה עליהם את ריבונותה. בעוד היא עצמה אינה עושה זאת, מה לה כי תלין על האזרח הבודד?

מותר לכל אדם להביע את דעתו האישית בסוגיה במחלוקת כמו עצם קיומה של אוניברסיטת אריאל בשומרון, מבלי שהדבר יגרום לו נזק אישי ומקצועי. עתירתה של ועדת פרס ישראל לבג"ץ (בפעם השנייה) לפיה סירובה של השרה לאמץ את ההמלצה בעניין גולדרייך "נגוע בשיקולים זרים ובחוסר סבירות קיצונית" - צודקת. אם אין עליה משפטית להעמיד את גולדרייך לדין, הרי שבית המשפט חייב להורות להעניק לו את הפרס לאלתר.

שרת החינוך הייתה יכולה לקבל החלטה אמיצה ונכונה, אם רק הייתה מפרידה בין דעותיו הפוליטיות של מדען לבין הישגיו לטובת החברה והמדינה. לדבריה, היא "הייתה מקבלת את אותה החלטה גם אם מישו מהצד האחר של המפה היה מבקש להחרים אוניברסיטה כלשהי", אלא שפועל היא לא צריכה כלל להיות מעורבת בעניין. אין שום צורך במנגנון שמאפשר לשר הממונה על ועדת פרס ישראל להתערב בשיקוליה המקצועיים. עליה לפעול כוועדה ממלכתית בלתי תלויה.

הזוכים בפרס ישראל נדרשים למומחיות והישגים, לא לצדיקות פוליטית. זכותו האזרחית של גולדרייך להתנגד להזרמת משאבים לאוניברסיטת אריאל. הפיכתו ל"אויב המדינה" היא בלתי לגיטימית ומסוכנת.